

Dr. Áder János úr

Magyarország köztársasági elnöke
részére

Tisztelt Elnök Úr!

Az Országgyűlés hétfőn, 2012. november 26-án elfogadta A választási eljárásról szóló, T/8405 számon több képviselő által benyújtott törvényjavaslatot. Az elfogadott törvény bevezeti a központi választási névjegyzékbe történő feliratkozás, a köznyelv által elfogadott megnevezés szerint a választási regisztráció sokat vitatott intézményét is, amely ellen az elmúlt hónapokban sok ezer polgártársunk tüntetésen, mintegy százezer pedig aláírásával tiltakozott. A regisztrációt reprezentatív fölmérések szerint a választásra jogosultak csaknem 80 százaléka, ezen belül a kormánypárti szavazóknak is több mint a fele elutasítja.

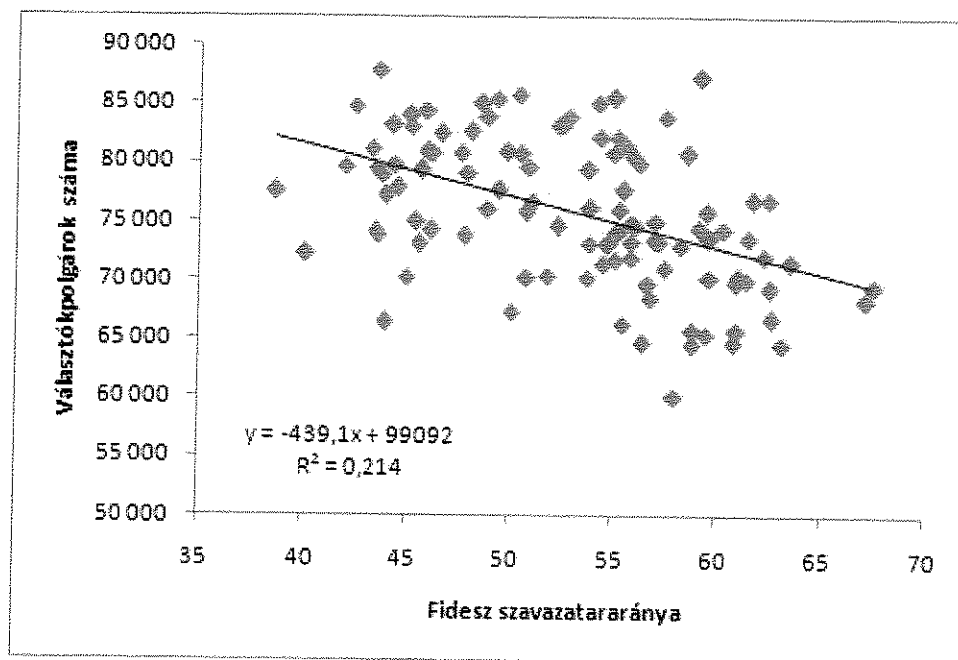
Mi, a Sándor-palota előtt 2012. november 28-án összegyűlt tüntetők, az aktív és passzív ellenzők többmilliós tábora nevében, arra kérjük Önt, mint az Alaptörvény 9. cikkének (1) bekezdése szerint a nemzet egységét kifejezni, és az államszervezet demokratikus működése felett őrködni hivatott személyt, hogy az elfogadott törvényt, élve az Alaptörvény 6. cikkének (4) bekezdésében, illetve 9. cikk (3) bekezdése i.) pontjában rögzített felhatalmazásával, kihirdetés előtt küldje meg az Alkotmánybíróságnak, az Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata végett.

Indokaink a következők:

I.) Egy ország demokratikus berendezkedésének legfőbb ismérve a szabad és tisztességes választások rendszere, amelyek során a választópolgároknak lehetőségük van meneszteni azt a kormányt, amely megítélésük szerint méltatlannak bizonyult bizalmukra. A választási rendszerek sokfélék lehetnek, az azonban elengedhetetlen, hogy szabályaiban az érintett politikai szereplők megegyezésre jussanak – csak ez biztosíthatja ugyanis, hogy a választás eredményét utóbb valamennyi résztvevő elfogadja. A Fidesz viszont az elmúlt év során annyi ponton kezdte ki egyoldalúan, az ellenzéki pártok egyöntetű tiltakozásától kísérve a demokratikus berendezkedésnek ezt a garanciáját, hogy a választási rendszer akár a választói akarat ellenében is biztosíthatja a jelenlegi kormánytöbbség győzelmét, így

ezen törvények alapján megrendezett választás már nem tekinthető szabadnak és tisztességesnek:

- A Fidesz a korábbi rendszert úgy módosította, hogy az egyéni választókerületben megválasztott képviselők 40%-os arányát közel 55%-osra emelte;
- a korábban kétfordulós választást egyfordulóssá alakította, amely a számos, egymással versengő ellenzéki jelölt esetén a kormánypárti jelölt esélyét növeli;
- az ellenzéki jelöltek számának növelése lényegesen megkönnyítette a jelöltállítást az egyéni választókerületekben;
- magyar állampolgárságot és ezzel a magyarországi választásokon választójogot biztosított más országok magyar nemzetiségű állampolgárainak. Minthogy a kormány ettől a lépéstől 500 ezer új szavazót vár, ez akár 10%-kal is torzíthatja a végeredményt;
- önkényesen, tendenciózusan, a jelenlegi kormányzó pártok számára egyértelműen kedvező módon rajzolta át a választókerületek határait (gerrymandering), amelynek következtében egyéni választókerületben lényegesen kevesebb szavazattal lehet egy kormánypárti jelöltet megválasztani, mint egy ellenzékit. Az alábbi diagram azt ábrázolja, hogyan függ össze az újonnan kialakított egyéni választókerületekben a szavazásra jogosult polgárok száma, és az adott választókerületben a Fidesz jelöltjére a 2010-es választáson leadott szavazatok aránya. A trend önmagáért beszél.

Szakértők egybehangzó véleménye szerint, a fenti változtatások mindegyike a jelenlegi kormányzó párt győzelmi esélyeit növeli. Ha a 2002-es vagy a 2006-os, a szociálliberális koalíció győzelmével végződő választást ezen szabályok alapján rendezték volna meg, azok változatlan szavazatszámok mellett a Fidesz nagyarányú győzelmét eredményezték volna.

II.) A most elfogadott törvény a jelenlegi kormányzó pártok már eddig is meglévő tisztességtelen előnyét két intézkedéssel növeli tovább. Jelentősen korlátozza mindenekelőtt az ellenzéki pártok lehetőségeit a kampány során, amennyiben megtiltja választási hirdetések közzétételét a legtöbb, kormány által nehezen ellenőrizhető online felületen és a kereskedelmi médiumokban. A politikai hirdetések közzétételi lehetősége ilyen módon a kizárólag a kormány ellenőrzése alá vont, közszolgálatinak nevezett médiumokra, a túlnyomórészt a politikai jobboldal ellenőrzése alatt álló nyomtatott sajtóra, és a Fideszhez kötődő Simicska-Nyerges-féle cégbirodalom csaknem kizárólagos tulajdonában álló köztéri reklámfelületekre korlátozódik.

III.) Az elfogadott törvényben előírt regisztráció nyilvánvalóan önmagában is alkalmas arra, hogy választásra jogosultakat távol tartson a szavazásban való részvételtől. A regisztráció törvényben megállapított, részletes szabályai pedig arra utalnak, hogy a kormánytöbbség kifejezetten akadályt akar gördíteni jelentős tömegek választási részvétele elé:

- A.) feliratkozni csak a parlamenti választást megelőző év szeptember 1-je és a parlamenti választást megelőző 15. nap közötti időszakban lehet;
- B.) a regisztrációt elmulasztó választópolgárt a törvény kizárja a választási folyamatból;
- C.) a Magyarország területén élő választópolgárok személyesen az állami választási szerveknél, vagy elektronikusan regisztrálhatnak, a külföldön élők pedig elektronikusan vagy levélben.

A regisztráció így módon kizárja a választójog gyakorlásából azokat az állampolgárokat, akik a választást megelőző 15 napon belül döntenének úgy, hogy élni kívánnak szavazati jogukkal. Minden kutatás azt igazolja, hogy a választási részvételre magukat az utolsó pillanatban elszánó állampolgárok túlnyomó többsége ellenzéki szavazó. Egy közvélemény-kutatás szerint a választásra jogosultak alig 40%-a gondolja úgy, hogy a jelenlegi szabályok szerint föliratkozna a választási névjegyzékbe, míg az eddigi tapasztalatok szerint az országgyűlési választásokon a választásra jogosultak átlagosan 60%-a vett részt. Mindez azt jelenti, hogy az elfogadott törvény a választásra jogosultak 20%-át, több mint másfél millió, túlnyomórészt az ellenzéki pártokra szavazni kívánó polgárt fosztana meg szavazati jogától. Nyilvánvaló, hogy a regisztráció valóságos célja pontosan ez: a politikailag kevésbé elkötelezett, de várhatóan az ellenzékre szavazni kívánó polgárok urnáktól való távoltartása. Kósa Lajos, a Fidesz ügyvezető alelnöke egy nyilvános vitában

kereken ki is mondta: azt kívánják elérni, hogy az utolsó pillanatban döntő, politikailag nem tudatos, az általános iskolát el nem végzett vagy funkcionális analfabéta szavazók ne befolyásolhassák a választás eredményét. Ezzel lényegében elismerte, hogy az előzetes regisztrációt egyfajta cenzusnak szánják.

Tisztelt Elnök Úr!

A választási rendszer így kialakított szabályozása számos ponton Magyarország 2012. január 1-je óta hatályos Alaptörvényébe ütközik:

- 1.) Az I. és II. pontban leírtak szerint az így kialakított szabályok alapján lebonyolított választás nem tekinthető szabadnak és tisztességesnek, ami pedig nem egyeztethető össze az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt deklarációval, miszerint Magyarország demokratikus jogállam.
- 2.) Az I. pontban leírtak szerint az országgyűlési képviselők így kialakított szabályok alapján lebonyolított választása során megkérdőjelezhető a választójog egyenlősége, amit az Alaptörvény 2. cikkének (1) bekezdése garantál.
- 3.) A III. pontban leírtak szerint az országgyűlési és helyi önkormányzati képviselők, továbbá a polgármesterek így kialakított szabályok alapján lebonyolított választása során megkérdőjelezhető a választójog általánossága, amit az Alaptörvény 2. cikkének (1) bekezdése, illetve 35. cikkének I. bekezdése garantál.
- 4.) Az I., II és III. pontban leírtak szerint az országgyűlési és helyi önkormányzati képviselők, továbbá a polgármesterek így kialakított szabályok alapján lebonyolított választása során nincs biztosítva a választók akaratának szabad kifejeződése, amit ugyancsak az Alaptörvény 2. cikkének (1) bekezdése, illetve 35. cikkének I. bekezdése garantál.
- 5.) A regisztráció a III. pontban leírtak szerint korlátozza a magyarországi választópolgároknak az Alaptörvény XXIII. cikke (1), (2) és (3) bekezdésében garantált alapvető jogát az országgyűlési, helyi önkormányzati és európai parlamenti képviselők, valamint polgármesterek választásán történő részvételére. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése értelmében viszont alapvető jog csak más alapvető jog érvényesülése, vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében korlátozható. Márpedig sem a most elfogadott törvény indokolása nem tartalmaz, sem a törvényjavaslat vitájában nem sikerült megjelölni egyetlen olyan alapvető

jogot, amelynek érvényesülését, vagy olyan alkotmányos értéket, amelynek védelmét ez a korlátozás szolgálja.

6.) Ha azonban sikerülne is megjelölni olyan alapvető jogot, amelynek érvényesülését, vagy olyan alkotmányos értéket, amelynek védelmét ez a korlátozás szolgálja, akkor is erősen megkérdőjelezhető, hogy az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének megfelelően feltétlenül szükséges mértékű-e az a korlátozás, amely szerint a parlamenti választás előtt 15 nappal lezárul a regisztrációs időszak, és nem lehet a választás napján, a választási bizottságnál regisztrálni.

7.) Az elektronikus regisztráció informatikai infrastruktúrát és az ügyfélkapu aktiválása céljából az okmányirodában való személyes megjelenést, a személyes regisztráció a megfelelő állami szerv hivatalában történő megjelenést és ügyintézési igényel. A legkényelmesebb és mindenki számára leginkább hozzáférhető módszer tehát a levél útján történő regisztráció. Tekintettel arra, hogy a III. pont C.) alpontjában említettek szerint a szabályozás a magyarországi lakhellyel rendelkező választópolgárokat ebből a lehetőségből a külföldön élő választópolgárokkal szemben kizárja, ez a rendelkezés a megkülönböztetésnek az Alaptörvény XV. cikke (2) bekezdésében foglalt tilalmába ütközik.

8.) Az Alaptörvény Q) cikk (2) és (3) bekezdése értelmében Magyarország biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját, a nemzetközi jog forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel a magyar jogrendszer részévé válnak. A kialakított választási rendszer viszont megsért számos olyan nemzetközi egyezményt is, amelyekhez Magyarország csatlakozott, amelyet kihirdetett, vagy amelyek tiszteletben tartására kötelezettséget vállalt. Sérti

- az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta),
- az ENSZ Közgyűlés által 1948. december 10-én elfogadott Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata (a továbbiakban: Nyilatkozat),
- a preambuluma szerint a Nyilatkozatban foglalt jogoknak az Európa Tanács tagországaiban történő közös biztosítására megalkotott, Magyarországon az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és kiegészítő jegyzőkönyvei (a továbbiakban: Római Egyezmény), valamint
- az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott és Magyarországon az 1976. évi 8. törvényerejű rendelettel kihirdetett Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (a továbbiakban: Egyezségokmány)

több rendelkezését az alábbiak szerint:

- a.) A regisztráció kétségkívül korlátozza a magyarországi választópolgárok európai parlamenti választásokon való részvételének jogát, amelyet a Charta 39. cikkének (1) bekezdése, illetve magyarországi helyhatósági választásokon való részvételének jogát, amelyet a Charta 40. cikke garantál. A Charta 52. cikkének (1) bekezdése szerint viszont a Chartában elismert jogok korlátozására „csak akkor és annyiban kerülhet sor, ha és amennyiben az elengedhetetlen és ténylegesen az Unió által elismert általános érdekű célkitűzéseket vagy mások jogainak és szabadságainak védelmét szolgálja”. Sem a törvény indokolása nem tartalmaz, sem törvényjavaslat vitája során nem sikerült azonban megjelölni egyetlen olyan, az Unió által elismert általános érdekű célkitűzést, amelynek érdekében, illetve bárkinek olyan jogát, amelynek védelmében ez a korlátozás elengedhetetlen.
- b.) A Nyilatkozat 21. cikkének (3) bekezdése értelmében „A közhatalom tekintélyének alapja a nép akarata; ez az akarat egyenlő szavazati jog és titkos szavazás vagy a szavazás szabadságát ezzel egyenértékűen biztosító eljárás alapján időszakonként tartandó tisztességes választáson kell, hogy kifejezésre jusson”. Az I., II. és III. pontban foglaltak szerint azonban az egyoldalúan bevezetett szabályok külön-külön is, együttesen pedig kiváltképpen megkérdőjelezzik az ezek alapján tartott választások tisztességét, és akadályát jelentik a népakarat kifejezésének. A regisztráció továbbá kétségkívül korlátozza a magyarországi választópolgároknak azt, a Nyilatkozat 21. cikk (1) bekezdésében biztosított jogát, hogy hazájuk közügyeinek igazgatásában szabadon választott képviselőik útján részt vegyenek. Márpedig a Nyilatkozat 29. cikk (2) bekezdése szerint „jogainak gyakorlása és szabadságainak élvezete tekintetében senki sincs alávetve más korlátozásnak, mint amelyet a törvény kizárólag mások jogai és szabadságai elismerésének és tiszteletben tartásának biztosítása érdekében, valamint a demokratikus társadalom erkölcsse, közrendje és általános jóléte jogos követelményeinek kielégítése érdekében megállapít”. Sem a törvény indokolása nem tartalmaz, sem a törvényjavaslat vitája során nem sikerült azonban megjelölni egyetlen olyan jogot vagy szabadságot sem, amelynek elismerése és tiszteletben tartásának biztosítása érdekében az említett korlátozást meg kellett állapítani. Ugyancsak nem igazolható, hogy a demokratikus társadalom erkölcsse, közrendje és általános jóléte jogos követelményeinek kielégítése érdekében ez a korlátozás elengedhetetlen.
- c.) Ha azonban sikerülne is megjelölni olyan, az Unió által elismert általános érdekű célkitűzést, amelynek érdekében, illetve bárkinek olyan jogát, amelynek védelmében ez a korlátozás elengedhetetlen, illetve sikerülne megjelölni olyan jogot vagy szabadságot, amelynek elismerése és tiszteletben tartásának biztosítása érdekében az említett korlátozást meg kell állapítani, vagy igazolható volna, hogy a demokratikus társadalom erkölcsse, közrendje és általános jóléte jogos követelményeinek kielégítése érdekében az említett korlátozás elengedhetetlen, akkor is erősen

megkérdőjelezhető, hogy feltétlenül szükséges mértékű-e az a korlátozás, amely szerint a parlamenti választás előtt 15 nappal lezárul a regisztrációs időszak, és nem lehet a választás napján, a választási bizottságnál regisztrálni.

d.) Az elektronikus regisztráció informatikai infrastruktúrát és az ügyfélkapu aktiválása céljából az okmányirodában való személyes megjelenést, a személyes regisztráció a megfelelő állami szerv hivatalában történő megjelenést és ügyintézését igényel. A legkényelmesebb és mindenki számára leginkább hozzáférhető módszer tehát a levél útján történő regisztráció. Tekintettel arra, hogy a III. pont C.) alpontjában említettek szerint a szabályozás a magyarországi lakhellyel rendelkező választópolgárokat ebből a lehetőségből a külföldön élő választópolgárokkal szemben kizárja, ez a rendelkezés a megkülönböztetésnek

- a Charta 21. cikkének (1) bekezdésében,
- a Nyilatkozat 2. cikkében,
- a Római Egyezmény 14. cikkében és
- az Egyezségokmány II. részének 2. cikkében

foglalt tilalmába ütközik.

e.) A Római Egyezmény Kiegészítő jegyzőkönyve 3. cikke értelmében „A Magas Szerződő Felek kötelezik magukat arra, hogy ésszerű időközönként, titkos szavazással szabad választásokat tartanak olyan körülmények között, melyek a törvényhozó testület megválasztását illetően biztosítja a nép véleményének kifejezését”. Az I., II és III. pontban leírtak szerint viszont az így kialakított szabályok külön-külön is, együttesen pedig kiváltképpen akadályai a nép véleménye kifejezésének.

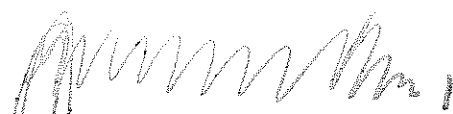
f.) Az Egyezségokmány II. rész 25. cikke értelmében „Minden állampolgárnak a 2. cikkben említett megkülönböztetések, illetőleg ésszerűtlen korlátozások nélkül joga és lehetősége van arra, hogy a közügyek vitelében közvetlenül vagy szabadon választott képviselők útján részt vegyen, illetve, hogy szavazzon és megválaszthassák az általános és egyenlő választójog alapján, titkos szavazással tartott olyan valódi és rendszeres választásokon, amelyek biztosítják a választók akaratának szabad kifejezését”. A regisztráció viszont kétségkívül korlátozza a választás és választhatóság jogát és lehetőségét, ezen korlátozás ésszerűsége pedig a c.) és d.) pontban foglaltak szerint erősen megkérdőjelezhető, az I., II. és III. pontban foglaltak szerint pedig a bevezetett szabályok külön-külön is, együttesen pedig kiváltképpen akadályozzák a választók akaratának szabad kifejezését.

Tisztelt Elnök Úr!

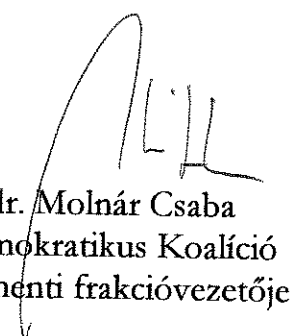
Idézzük az Ön szavait: „Készen állok az előttem álló feladatra. Arra, hogy az Önök érdekeit és értékeit képviseljem, arra, hogy Magyarország köztársasági elnökeként hazámat szolgáljam.” Éppen erre kérjük Önt: arra, hogy képviselje a regisztrációt elutasító csaknem hat és félmillió választópolgár érdekeit és az alkotmányosság értékeit. „Magyarország köztársasági elnökeként magam is maradéktalanul viselni fogom az alaptörvényben rám rótt felelősséget, miként abban is biztos vagyok: mindannyian azt várják tőlem, hogy a rám ruházott jogokat és kötelezettségeket maradéktalanul érvényesítsem. És érvényesíteni is fogom” – mondotta Ön. Csakugyan ezt várjuk Öntől: viselje az alaptörvényben Önre rótt felelősséget, és ígéretéhez híven érvényesítse az Önre ruházott jogokat és kötelezettségeket. Arra kérjük ezért, hogy a most elfogadott törvény kihirdetése előtt forduljon az Alkotmánybírósághoz, kérve, hogy az Alaptörvény 24. cikk (3) bekezdés a) és c) pontjában foglalt jogával élve a törvényt vizsgálja meg, és az Alaptörvénybe ütköző rendelkezéseit semmisítse meg.

Budapest, 2012. november 28.

Tisztelettel:

Gyurcsány Ferenc
a Demokratikus Koalíció
elnöke

dr. Molnár Csaba
a Demokratikus Koalíció
parlamenti frakcióvezetője